

ADÓ-, VÁM- ÉS RENDÉSZETI ELLENŐRZÉSEK

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) ellenőrzéseinek legfontosabb célja a költségvetési bevételek biztosítása a visszaélések megelőzésével, felszámolásával, és az önkéntes jogkövetés ösztönzésével.

A NAV az egyre több és közel valós idejű adatokon alapuló kockázatelemzés alapján célzott kiválasztást végez. A jogkövetőket támogató eljárással, jogkövetési vizsgálattal segíti az adókötelezettségek teljesítésében. Azonban a törvény szigorával sújt le azokra, akik az adójogszabályok csalárd kijátszásával, a költségvetést megkárosítva akarnak jogtalan előnyhöz jutni, és ezzel versenyhátrányt és kárt okozni jogszerűen működő versenytársaiknak, üzleti partnereiknek.

Az utóbbi évek fejlesztései nyomán a NAV kifinomult kockázatelemzésre képes. Egyszerre működnek az online pénztárgépek, a közúti áruforgalom elektronikus ellenőrző rendszere és az online számlázás. Adatokkal igazolható, hogy a kormányzat és a NAV feketegazdaság elleni küzdelme visszahat a gazdaság egészére, egyre nagyobb a jogkövető szereplők mozgástere, és egyre kisebbek az adóelkerülők esélyei.

Az elmúlt évek ellenőrzési tapasztalatai, a kockázatelemzési eredmények azonban azt mutatják, hogy nőtt azok aránya, akik adókötelezettségüket csak azután teljesítik, miután az adóhatóság, észlelve az eltérést, a hiányt, megszólítja őket. *Példaként említhető annak az adózónak az esete, amely bevallási kötelezettségét nem teljesítette határidőben, gyakran számláit jelentős késedelemmel állította ki, vallotta be, és az ezekhez kapcsolódó önellenőrzéseket csak az adóhatósági ellenőrzések megkezdésekor pótolta.*

A nem jogkövető vállalkozások másik jellemzője a foglalkoztatottak bejelentésének vagy a járulékok bevallásának elmulasztása. Ezekben az adózói körökben indokolt az azonnali szigorú és határozott hatósági fellépés.

A NAV, a rendelkezésére álló adatokat elemezve, az adózó magatartásához választja meg az ellenőrzéstípust.

Azoknál indokolt a mihamarabbi, gyors reagálás, megelőzve ezzel a költségvetési bevételek kiesését, akik megalakulásukhoz képest rövid időn belül elmulasztják az adókötelezettségek szabályszerű és önkéntes teljesítését, akik csalárd tevékenységekhez, fertőzött ágazatokba integrálódnak. Az együttműködő, jogkövető adózókat továbbra is támogatja az adóhatóság az egyedi és kisebb hibák kiküszöbölésében.

2024-ben nagy hangsúlyt kap az adózók figyelmeztetése és felszólítása az adatszolgáltatások eltéréseinek javítására.

Az adó- és vámhatóság a rendelkezésére álló adatvagyon minél teljesebb kiaknázásával, a kockázatelemzés és az adattudomány módszereinek célzott hasznosításával, a kockázatok súlya és az adózók jogkövetési hajlandósága szerint adó-, vámellenőrzést, jogkövetési vizsgálatot vagy támogató eljárást végez.

A. A NAV ADÓSZAKMAI TERÜLETÉNEK ELLENŐRZÉSEI

I. Kiemelt, és legnagyobb adóteljesítménnyel rendelkező adózók

Nemzetgazdasági súlyuk, nagy volumenű beruházásaik miatt különös jelentőségű a **kiemelt adózók, és a legnagyobb adóteljesítményű adózók** ellenőrzésre történő kiválasztása.

Az ellenőrzési tapasztalatok szerint az adókülönbözetet okozó eltérések az adókedvezmények (fejlesztési-, energiahatékonysági beruházási-, felújítási, szociális hozzájárulási adó), a szabálytalanul, bérkiegészítésként funkcionáló, adómentes kifizetések elszámolása, a rehabilitációs hozzájárulás téves megállapítása, a társasági adóalapot érintő megállapítások, és a transzferárak ellenőrzése során születtek.

A kapcsolt vállalkozások és a vállalatközi tranzakciók ellenőrzésére összpontosít a NAV 2024-ben. Erre egyrészt az elmúlt évek ellenőrzési tapasztalatai miatt, másrészt a transzferár-adatszolgáltatásban azonosított adókockázatok, szakmai ellentmondások vizsgálata miatt is szükség van. A kiemelt adózók meghatározó hányada rendelkezik kapcsolt vállalkozással, ezért a kapcsolt vállalkozások között alkalmazott árak vizsgálata kiemelt prioritású feladat. Tekintettel arra, hogy főként ez az adózói kör rendelkezik adóbiztonságot jelentő szokásos piaci árat megállapító határozatokkal, ezért a határozatokban foglaltak – különös tekintettel a kritikus feltételrendszerre – ellenőrzése kiemelt cél.

Vizsgálatra számíthatnak a nagyszámú munkavállalót foglalkoztató adózók közül a javadalmazási típusú Munkavállalói Résztulajdonosi Programot (MRP) működtető szervezetek, különös tekintettel az MRP-szervezet általi kifizetések jogcímére, és a megfelelésre a javadalmazási politikában, a vonatkozó jogszabályokban előírt feltételeknek, valamint a munkáltatók munkavállalóik javára juttatott csoportos, kockázatinak minősülő személybiztosításokra (az élet-, baleset- és betegségbiztosítások), mint egyes, meghatározott juttatásokra.

II. A költségvetési kockázat csökkentését célzó ellenőrzések

Az ellenőrzési tapasztalatok és kockázatelemzési adatok alapján az alábbi témákra különös figyelmet fordít a NAV 2024-ben:

- 1) (használt) gépjármű- és gépjárműalkatrész kereskedelmi, valamint gépjárműjavítási tevékenységet végzők, továbbá a gumiabroncsokat, felniket értékesítők,
- 2) személy- és vagyonvédelmi tevékenységet folytató vállalkozások, épületüzemeltetéssel, takarítással foglalkozó vállalkozások, munkaerőkölcsönzők,
- 3) számítástechnikai és telekommunikációs termékekkel kereskedők,
- 4) webhelyeken, portálokon értékesítők,
- 5) textil kis- és nagykereskedők,
- 6) zöldség-gyümölcs nagykereskedelemben érintett vállalkozások,

- 7) élelmiszeriparral, mezőgazdasággal összefüggő árukat, terményeket forgalmazó, beszerző adózók (cukor, étolaj, sajt, kávé, csokoládé, liszt, ásványvíz, üdítőital, mák, dióbél, rizs, szója, műtrágya, burgonya), valamint élelmiszeripari termékek előállítását végzők,
- 8) építőipari, valamint építőanyag-kereskedelmi tevékenységet folytatók
- 9) rendezvényszervezők, reklám-, marketing-, médiaszolgáltatási- és filmgyártási tevékenységet folytatók,
- 10) turisztikai, vendéglátó, szálláshely-szolgáltató tevékenységet folytatók, taxisok,
- 11) távol-keleti termékeket árusítók,
- 12) ellenőrzött tőkepiaci ügyletekből, és kriptovalutából jövedelmet szerzők,
- 13) internetes tartalomszolgáltatók,
- 14) szépségipari (fodrász, kozmetikus, műkörmös, pedikűrös, stílus tanácsadó), valamint testedzési szolgáltatást – személyi edzői és masszőri tevékenységet – nyújtó adózók [ideértve az egyéb kiszolgáló személyzet foglalkoztatásának szabályszerűségét, az árusított táplálékkiegészítők eredetét, azok bizonylati hátterét, a bevételek (napi jegyek, havi bérletek, büfétermékek bizonylatolása) regisztrálását az online pénztárgépeken].

I. Az alapvető eltérések folyamatos monitoringja

A bevallások és a NAV rendelkezésére álló adatok közti eltérések alapján, a jogkövetés ösztönzésére a következő vállalkozások biztosan számíthatnak arra, hogy a NAV célkeresztjébe kerülnek:

- az újonnan alakult, valamint a személyi változással érintett vállalkozások közül leginkább azok, akik az Online Számla rendszerben nagy tételszámú és/vagy nagy összegű számlákat szerepeltetnek;
- az áfabevallás adatai és a rendelkezésre álló, online kontrolladatok közötti eltérést mutató, továbbá a megalakulást követő egy éven belül kiugró forgalomnövekedést mutató vállalkozások;
- az áfabevallást be nem nyújtó, vagy nullás adókötelezettséget valló, összesítő jelentést ki nem töltő, de kontrolladatok alapján tevékenységet folytató, áfakontroll-eltéréssel rendelkező, illetve az „alvó státuszt” követően ismételten tevékenységet végzők;
- az áfabevallás, összesítő jelentés és az online számlaadatok közötti eltéréssel rendelkező adózók, illetve áfabevallást be nem nyújtók;
- székhelyszolgáltató társaságoknál székhellyel rendelkező, bejelentett telephellyel és alkalmazottakkal nem rendelkező adóalanyok, az azonos székhelyre bejelentkezett adózók,
- a kockázatos adózói múlttal rendelkező vállalkozások, és azok tulajdonosainak további vállalkozásai;
- a nagyszámú foglalkoztatottat alkalmazók, akik az online számlaadat-szolgáltatás adatai szerint nem bocsátanak ki számlákat, és a tőlük befogadott számlákra vonatkozóan kontrolladatok sem állnak rendelkezésre;

- a nagy forgalmat alkalmazottak nélkül bonyolítók, megugró forgalom mellett adóminimalizálók;
- azok a vállalkozások, amelyeknél a dolgozói létszám nem fedi le a telephelyek számát (pl. az élelmiszer jellegű árut kínáló, vegyeskereskedelmi üzlet, az italszolgáltatás, a cukrászda, az éttermi vendéglátás),
- tendenciózan nullás bevallást benyújtók, de a kontrolladatok (online számla és/vagy a partneri tételes áfa, online pénztárgép stb.) szerint értékesítők;
- több éve tagi kölcsönből működő társaságok.

IV. A költségvetési bevétel szempontjából magas kockázatot hordozó adóalanyok célzott kockázatelemzésen alapuló ellenőrzése

Az elmúlt években, a jogalkotó támogatásával a NAV dinamikus ütemben bővítette a kockázatelemzés és ellenőrzés során hasznosítható adatok körét: kiterjedt adattárházat épített és azt folyamatosan bővíti. Ezekből, és nyílt forráskódú, adatbányászati eszközök széles palettájának felhasználásával biztosítja a kockázatelemzők és revizorok számára a teljes körű és rugalmas adatelérési és adatelemzési lehetőségeket. Létrejött továbbá a NAV Mesterséges Intelligencia Munkacsoport, mely az adatvagyonban rejlő lehetőségek kiaknázását támogatja gépi tanulási módszerekkel.

A közel valós idejű adatok segítik az adóhatóságot az adózók valós gazdasági tevékenységének megismerésében, gazdasági kapcsolatrendszerük áttekintésében. Emiatt elengedhetetlen az adatok folyamatos vizsgálata, a helytelen adatszolgáltatások, rendszerszintű hibák kiszűrése, javítása, a hibás adatokból a csalárd adózói magatartások azonosítása, a láncolatok feltárása, ezáltal a gyors reagálás. Az adatelemzés eredményeinek felhasználása, a jogkövető adózói körben, alapul szolgálhat az eltérések önellenőrzéséhez is.

1. OPG, NTAK, EKÁER, OSA adatok

Az **online számlaadat-szolgáltatási kötelezettség** bevezetése a legnagyobb jelentőséggel bíró változás a feketegazdaság elleni küzdelemben a kockázatelemzési lehetőségek bővítése révén. Ezáltal az adózók forgalmáról az adóhatóság valós idejű információkkal rendelkezik. A beérkező adatokra épülő elemzési módszereknek köszönhetően lehetőség nyílik a kockázatos eltérések kiszűrésére, a korábban mulasztó adózók jogkövetési viselkedésének nyomon követésére, újabb mulasztás vagy visszaélés esetén pedig az azonnali beavatkozásra.

Különösen fontos cél az online számlaadatok elemzése alapján, a kibocsátott számlák ellenére adóbevallási kötelezettségeiket nem teljesítők, a bevallást nullás adattartalommal benyújtó adózók, illetve vélhetően fiktív számla-befogadók tevékenységének megakadályozása, kiválasztásuk ellenőrzésére, a számlázási láncok feltárása. Jellemzően számlázási láncolatokon keresztül fogadják be a fiktív számlákat a haszonhúzó társaságok, ezért kiemelt ellenőrzési szempont a bevallást mulasztó társaságok, illetve a frissen alakult, de egy éven belül nagy

forgalmat generáló társaságok soron kívüli kiszűrése és vizsgálata, a csalárd tevékenység megakadályozása, a számlázási lánc feltárása, a kapcsolati csatorna, és a haszonhúzó társaságok ellenőrzése.

Az **online pénztárgépek** rendszerbe állításával a NAV folyamatosan monitorozza az online pénztárgépekből érkező adatok és az áfabevallások közötti eltéréseket. Ez az adatkör leginkább a célzott kiválasztást segíti a számla- és nyugtakibocsátás, valamint a foglalkoztatotti bejelentések helyszíni ellenőrzésére. A kezelőszemélyzet nélküli automaták működtetésének ellenőrzése szintén adatokat szolgáltat a kiválasztáshoz. Az azonos tevékenységi körbe tartozó, illetve azonos földrajzi elhelyezkedésű vállalkozások forgalmi adatainak tetszőleges időszakra vonatkozó összehasonlítása lehetőséget ad a településkontrollra, továbbá az átlagtól jelentősen elmaradó bevételt valló gazdálkodók ellenőrzésére. Így a településkontroll akciói azokat a településeket, illetve adózókat, adózói köröket célozzák, amelyek ellenőrzöttségi szintje alacsony, és ebből következően jogkövetési hajlandóságuk is fejleszthető, vagy tevékenységük költségvetési szempontból kockázatokat hordoz.

Az online pénztárgépek bevezetéséhez hasonló céllal kapott a NAV hozzáférést a **Nemzeti Turisztikai Adatszolgáltató Központ** (NTAK) adataihoz. A NAV naponta kap adatot a szálláshely-szolgáltatók, a vendéglátó üzletet, turisztikai attrakciót üzemeltetők (közfürdő, természetes fürdőhely, muzeális intézmény, vár, kastély, turisztikai közlekedési infrastruktúrához tartozó közlekedési eszköz, kalandpark, vidámpark, védett természeti terület bemutatóhelye, zenés, táncos rendezvény) forgalmáról beküldött információkról. A közel valós idejű adatok összevethetők a bevallási adatokkal, és az NTAK regisztrációs adataiból a szálláshely-hirdetőket is nagy megbízhatósággal képes azonosítani a NAV.

Az **Elektronikus Közútiáruforgalom-ellenőrző Rendszer** (EKÁER) révén a NAV nyomon követheti az áruk útját, láthatja a közösségi kereskedelemben kockázatot jelentő, első belföldi és a Közösség más tagállamában zajló értékesítéseket, figyelemmel kísérheti a jelentős kockázatot hordozó bejelentéseket, járműveket, adózók tevékenységét, és megteheti a szükséges intézkedéseket a jogkövetéssel arányosan, a szakterületek együttműködésével. A megtett úttal arányos útdíjfizetési kötelezettség rendszerével összekapcsolva, az útdíjhoz kötődő kameraadatok felhasználásával a kiválasztás még inkább pontosítható.

2. Foglalkoztatáshoz kapcsolódó adatok

Az adóhatóság kiemelt feladata a foglalkoztatás jogszerűségének ellenőrzése. Ez nem csak a költségvetési bevételek biztosítása miatt fontos. A foglalkoztatottak, munkavállalók ugyanis a szabályszerű bejelentés révén válnak jogosulttá a társadalombiztosítási és nyugellátások igénybevételére. A be nem jelentett alkalmazottakat foglalkoztatók, a foglalkoztatottakról bevallást be nem nyújtók a legszigorúbb fellépésre számíthatnak.

Ellenőrzésre számíthatnak továbbá azok az egyéni vállalkozók (magánszemélyek), akik nem adnak be bevallást, sorozatosan újabb és újabb adószámot váltanak ki, akiknél az egyéni vállalkozói kivét és a járulékbevallásban szereplő járulékalap eltérést mutat, illetve azok, akik

a törzsadatok szerint heti 36 órát elérő munkaviszony mellett egyéni vállalkozói tevékenységet folytatnak, de a valóságban nincs munkaviszonyuk.

Az Építőipari Monitoring- és Adatszolgáltató Rendszer (Üvegkapu) valós idejű adataira is támaszkodnak az építkezési helyszíneken végzett foglalkoztatotti ellenőrzések.

3. Nemzetközi információcsere keretében érkező adatok

A digitális és globalizálódó világgazdasági folyamatokban a vállalkozások és a magánszemélyek a nemzetközi szinten is jelen lehetnek befektetések, munkavállalás formájában, vagy fogyasztási cikkek beszerzése kapcsán. Az érkező adatok első nagy körét a meghatározott jövedelmekkel és a pénzügyi számlákkal kapcsolatos információk képezik, míg a másik nagy csoportot a több országban is jelen lévő vállalatok adózási szempontból releváns adatai jelentik.

4. Közvetett vámjogi képvisellel kapcsolatos adatok

Az import során jelentkező alulértékelés, valamint a közösségi és belföldi forgalomban realizálódó áfakikerülés komoly költségvetési kockázatot hordoz. A közvetett vámjogi képviselők beiktatásával bonyolított eljárások esetében különös figyelmet kell fordítani a képviselők mögött megbújó, „eltűnő” importőrökre. Az ellenőrzés célja az azonnali fellépés az olyan ügyleteknél, melyeknél az áru a magyarországi import-vámkezeléssel nyeri el az uniós státuszt.

V. Az önkéntes jogkövetés támogatása

Az elmúlt években sikeres volt az önkéntes jogkövetés támogatása az ellenőrzési eljárások és a kötetlenebb, támogató eljárások révén: az adózók nagy többsége az értesítés után, rövid időn belül rendezte az anomáliát. Ugyanakkor reagálni kell arra a jelenségre, mely szerint egy jelentős réteg csak akkor teljesíti szabályosan adókötelezettségét, miután az adóhatóság az eltérés vagy a hiány miatt megszólítja őket. Épp ezért, idén a támogató eljárások iránya kétféle:

- A nem szándékosan tévesztő, alapvetően jogkövető, de hibázó adózók támogatása.
- Az adózók támogatása az adókötelezettség teljesítésében a folyamatosan változó jogszabályi környezet miatt.

B. A NAV VÁMSZAKMAI TERÜLETÉNEK ELLENŐRZÉSEI

I. A 2024-ben tervezett vám, regisztrációs adó és EMGA ellenőrzések fő irányai

Elsődlegesen a vámhatóságok felelnek az Európai Unió (EU) harmadik országokba irányuló nemzetközi kereskedelmének felügyeletéért, hozzájárulva a tisztességes piaci folyamatokhoz, a közös kereskedelempolitikának és a kereskedelemmel összefüggő, más közös uniós politikák végrehajtásához, valamint az ellátási lánc átfogó biztonságához. Mindezzel összhangban a NAV, vámigazgatási jogkörében vámellenőrzéseket végez. Ezek célja a gazdálkodók tevékenységének megfeleltetése a vámjogszabályoknak és más (kapcsolódó) jogszabályoknak

- a vámeljárássok folyamatában, az áruk átengedését megelőzően, továbbá
- az áruk átengedését követően, utólagosan, valamint
- egyéb – vámeljárássokhoz nem kapcsolódó – esetekben.

Ezeket a vámellenőrzéseket a vámhatóság jellemzően kockázatelemzésen alapúon és a gazdasági trendekhez igazodva, célzottan rendeli el.

A vámhatóságokra egyre nagyobb felelősség hárul az EU polgárai életének, egészségének megőrzésében. Jól mutatja ezt a nagyszámú tiltó-korlátozó, valamint szankciós rendelkezés is, melyek betartatásában meghatározó feladata van a tagállami vámhatóságoknak. Tehát a vámellenőrzések során, a pénzügyi természetű kockázatok kezelése mellett különös figyelmet fordítunk a nem fiskális jellegű kockázatokra, szempontokra is. Ennek megfelelően az áruátengedést megelőző vámellenőrzések elsősorban a biztonsági és védelmi jellegű ellenőrzésekkel érintett, tiltó és korlátozó rendelkezések hatálya alá tartozó termékkörök EU-n kívüli országokkal folytatott kereskedelmére, valamint szankciós rendelkezésekre fókuszálnak. E körben a vámhatóság elsősorban az orosz-ukrán háború miatt elrendelt szankciók érvényesítését, betartatását helyezi előtérbe, az ezekhez kapcsolódó vámellenőrzéseket hazánk külső határátkelőhelyei mellett, belterületen is alkalmazva. Mindebben a NAV együttműködik a társhatóságokkal, különösen a kijelölt minisztériumokkal, kormányhivatalokkal és a rendvédelmi szervekkel.

A vámellenőrzésekben kiemelt figyelem irányul a kettős felhasználású termékek, a lőfegyverek és a hadiipari termékek vizsgálatára is.

Az esetek nagy részében a szellemi tulajdonjogot sértő termékek a termékbiztonsági előírásoknak, szabványoknak sem felelnek meg, ezáltal az emberek egészségére és a környezetre is veszélyt jelentenek. Emiatt indokolt fokozni, elsősorban a ruházati termékek, gyermekjátékok, kozmetikai cikkek, autoalkatrészek forgalmának ellenőrzését a szellemi tulajdonjog és termékbiztonsági előírások betartatása érdekében.

A pénzügyi természetű kockázatok kezelése elsődlegesen az áruátengedést követően történik, ugyanakkor egyes, kiemelten kockázatos termékkörök esetében a vámhatóság még az áruátengedés előtt kezdi vizsgálni azokat. A vámeljárássok folyamatában indult ellenőrzések továbbra is a vámérték valódiságát vizsgálják (célzottan, állandó jelleggel, illetve időszakosan, meghatározott termékkörökre vonatkozóan), és kiszűrik az alulértékelt árukat, hogy

garantálható legyen a jogszabály szerinti vámtartozás megfizetése. Az ilyen ellenőrzések fókuszában korábban a távol-keleti országokból érkező ruházati és textiltermékek álltak, azonban az alulértékelés ma már egyéb termékkörnél is kimutatható, ezért idén a NAV további áruféleségek esetében is bevezeti a vámellenőrzéseket. Folyamatba építetten vizsgálja a NAV a dömpingellenes, vagy a kiegyenlítővám intézkedéssel érintett szállítmányokat is.

Az egyre növekvő e-kereskedelmi forgalmat, az erre kialakított vámellenőrzési stratégia keretében szoros felügyelet alatt tartja. A Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtéren az elmúlt időkben kialakult elosztóközpont nemcsak a hazai igényeket, de a környező országok megrendelőit is kiszolgálja. Ezért felügyeletéhez szoros nemzetközi együttműködésre van szükség, melynek célja az EU-s áfacsomag eredményeként jelentkező legális kereskedelmi folyamatok vámhatósági támogatása, megfelelő szintű kockázatelemzés és vámellenőrzés mellett.

A vámhatóság az e-kereskedelmi forgalomban érkező küldemények esetében is kezeli a nem pénzügyi (például kábítószer, gyógyszer, szellemi tulajdonjogot sértő áruk) és a pénzügyi kockázatokat is.

Az áruátengedést követően ellenőrzések fókuszába az antidömping és/vagy a kiegyenlítővám intézkedésekkel érintett termékek szabad forgalomba bocsátása, az áruk preferenciális származó helyzete alapján igénybe vett kedvezmények, az áruosztályozás és a bevallott vámérték helyessége kerülnek. A vámhatóság az eljárásokat reprezentatív mintán ellenőrzi és szabálytalanság esetén kiterjeszti a vizsgált időszak összes eljárására.

A vámeljárásokhoz nem kapcsolódó vámellenőrzések a közúti, vasúti, vízi vagy légi határátkelőhelyeken az EU vámterületére belépő vagy azt elhagyó (kereskedelmi és nem kereskedelmi jellegű) árukat érintik. Az ellenőrzések elsődleges célja a be nem jelentett, vámköteles vagy tilalmak és korlátozások alá eső áruk kiszűrése, amihez a hatóság technikai eszközöket (például csomagrontgen-berendezéseket) és szolgálati kutyákat is alkalmaz. A pénzügyőrök a határátkelőhelyeken ki- és belépő irányba egyaránt fokozott figyelemmel ellenőrzik a magánszemélyeknél lévő készpénz mennyiségét, valamint kivitelük és behozataluk jogszerűségét. A vámhatóság a zöldhatáron és Magyarország teljes területén kutatja és ellenőrzi az EU vámterületére jogellenesen bejuttatott, vámfelügyelet alól kivont árukat.

A vámeljárásokhoz nem kapcsolódó vámellenőrzések során a hatósági engedélyek betartását vizsgálják (ha a kötelezettség ellenőrzése az áruk vizsgálatával valósul meg).

Az említetteken kívül az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból (EMGA) finanszírozott jogcímelek utólagos ellenőrzésekor a NAV különös figyelmet fordít:

- a jogosulatlan támogatási igénylésekre;
- a nem jogszerűen működő kedvezményezett felderítésére;
- az EMGA finanszírozási forrásból támogatott beruházások esetében a megvalósulás körülményeinek vizsgálatára;
- a fiktív gazdasági események és értékesítési láncolatok, felülszámlázások feltárására;
- valamint a láncolatokban résztvevő gazdálkodók szerepének beazonosítására.

Az utólagos ellenőrzéssel érintett EMGA-támogatások közül a termelői szervezeteket érintő operatív program, valamint a borászati ágazat szereplői részére a promóció és a beruházás jogcímeiken történt kifizetések ellenőrzésén nagy hangsúly lesz.

A regisztrációs adót, mint fogyasztási típusú adót érintő ellenőrzések célja a jogkövetés ösztönzése, a jogszabályok betartatása. Kiemelt szempont a külföldről behozott és Magyarország területén forgalomba helyezendő új gépjárművek adóigazgatási eljárásainál a regisztrációs adó mellett az áfa megfizetése is. Az ellenőrzések elsődlegesen a regisztrációs adóigazgatási eljárások folyamatba épített vizsgálatával célozzák az adóbevételek biztosítását.

C. A NAV RENDÉSZETI SZAKTERÜLETÉNEK ELLENŐRZÉSEI

I. Fémkereskedelemmel kapcsolatos ellenőrzési irányok

A fémkereskedelemtől szóló 2013. évi CXL. törvény (Fém tv.) célja a fémekre elkövetett lopások felderítése és megakadályozása, valamint az illegális kereskedelem felszámolása. Ebben a munkában elengedhetetlen a közvetlen kapcsolat a társhatóságokkal, ami megalapozza a gyors információáramlást.

A hulladékgazdálkodási rendszerben 2023. július 1-jén lépett életbe az új (koncesszori) hulladékgazdálkodási modell, illetve a fémkereskedelmi szabályozás ahhoz kapcsolódó módosítása. A NAV a hulladékgazdálkodási hatósággal együttműködve közös ellenőrzéseket végez. Az illegális kereskedelemre utaló információk kivizsgálását az érintettek rendszeres visszaellenőrzése követi. A NAV a társhatóság számára hasznos információkat a lehető leggyorsabban átadja. Preventív hatásúak továbbá a társszervekkel közösen szervezett és végrehajtott, rövid időtartamú, rendszeresen visszatérő akciók, valamint a jogsértést korábban elkövetők rendszeres visszaellenőrzése.

II. Szellemi tulajdon elleni és ahhoz kapcsolódó egyéb jogsértések, illetve illegális gyógyszerek felderítése

Az ellenőrzések elsődleges célja a jelentős gazdasági károkat okozó, illetve az emberi egészséget (is) veszélyeztethető hamis, hamisított termékek kereskedelmének (gyógyszerek, tisztítószeresek, illatszerek, gépjármű alkatrészek, ruházati termékek és kiegészítők, lábbelik, játékok) visszaszorítása.

A költségvetési bevételek közvetlen, illetve közvetett biztosítására a jogsértő cselekmények felderítésével párhuzamosan a gazdaság fehéritése, illetve a legális gazdálkodók hátrányára elkövetett szellemi tulajdonjogsértések visszaszorítása az irányadó. Mindezekon túl az adótudatosság, ebből kifolyólag a fogyasztói tudatosság és kompetencia növelése a cél.

III. A közúti áru- és személyszállítás, a közúti közlekedés biztonsága, és a nemzetközi közúti áruszállítás ellenőrzése

Elsődleges cél a közúti közlekedés biztonságának javítása, a jogosulatlan fuvarozás elleni hatékonyabb fellépés, amibe beletartoznak a célirányos ellenőrzések.

A gépjárművezetők vezetési és pihenő idejének, a menetíró készülékek és adatrögzítő lapok használatának és ezen eszközök manipulációinak felderítését célozzák az ellenőrzések. Ezek támogatják a közúti közlekedés biztonságát, az elalvásos balesetek megelőzését, csökkenését.

A veszélyes áruk közúti szállításának ellenőrzése szintén a közlekedésbiztonság javítását célozza, elsősorban preventív jelleggel. A szabálytalan szállítások felderítésével megelőzhetők az olyan közlekedési balesetek, amelyek katasztrófahelyzetet is eredményezhetnek. A közlekedésbiztonságot védik azok az ellenőrzések, amelyek a közúti járművek műszaki, biztonsági és környezetvédelmi tulajdonságait, a megengedett legnagyobb össztömeget, tengelyterhelést és méretet meghaladó járműveket, a rakomány rögzítését, továbbá az ömlesztett áruk szállítását vizsgálják.

Kiemelt figyelmet kell fordítani a tisztességes fuvarozók érdekeinek védelmére, illetve a jogszabályok kijátszásával versenyelőnyt szerző cégek kiszorítására a fuvarpiacról, különös tekintettel a harmadik országos viszonylatban törvénytörő fuvarozókra.

A közúton vagy határátkelőhelyen végzett ellenőrzéseknél, a magyarországi felrakó és lerakóhelyek esetében a vizsgálat tárgyát képezi az is, hogy a feladók és címzettek eleget tesznek-e ellenőrzési és bejelentési kötelezettségüknek.

IV. Váratlan ellenőrzések az üzemanyagtöltő állomásokon

Az ásványolajtermékek jogszerű forgalmazását segítik, valamint az illegálisan szabadforgalomba került üzemanyagok üzemanyagtöltő állomáson való forgalmazását hivatottak megakadályozni az üzemanyagtöltő állomásokon a mobillaboratórium háttértámogatásával, szűrőpróbaszerű készletfelvétellel, mintavétellel egybekötött jövedéki ellenőrzések.

V. Jövedéki kiskereskedelmi tevékenységet végzők ellenőrzése

A jövedéki kiskereskedelmi tevékenységet végzők kockázatelemzésen alapuló, fokozott ellenőrzését a legális piaci szereplők zavartalan működésének biztosítása, a versenysemlegesség fenntartása, a jövedéki termékek illegális előállításának, kereskedelmének felderítése, visszaszorítása, végső soron a költségvetési bevételek biztosítása indokolja.

A 2024-ben tervezett ellenőrzések fő irányai

I. A kiemelt és a legnagyobb adóteljesítménnyel rendelkező adózók ellenőrzése
II. Folyamatos feladatok
Költségvetési kockázatokkal összefüggő ellenőrzések
- (használt) gépjármű- és gépjárműalkatrész kereskedelmi, valamint gépjárműjavítási tevékenységet végzők, valamint gumiabroncsokat, felniket értékesítők
- személy- és vagyonvédelmi tevékenységet folytató vállalkozások, épületüzemeltetéssel, takarítással foglalkozó vállalkozások, munkaerőkölcsönzők
- számítástechnikai és telekommunikációs termékek kereskedelmével foglalkozók
- webhelyeken, portálokon értékesítők
- textil kis- és nagykereskedelem
- zöldség-gyümölcs nagykereskedelemben érintett vállalkozások
- élelmiszeriparral, mezőgazdasággal összefüggő árukat, terményeket forgalmazó, beszerző adózók (cukor, étolaj, sajt, kávé, csokoládé, liszt, ásványvíz, üdítőital, mák, dióbél, rizs, szója, mûtrágya, burgonya), valamint élelmiszeripari termékek előállítását végzők
- építőipari, valamint építőanyag-kereskedelmi tevékenységet folytatók
- rendezvényszervezés, reklám-, marketing-, médiaszolgáltatási – és filmgyártási tevékenységet folytatók
- turizmus, vendéglátás, szálláshely-szolgáltatási tevékenységet folytatók, taxisok
- távol-keleti termékeket árusítók
- ellenőrzött tőkepiaci ügyletekből, és kriptovalutából jövedelmet szerzők
- internetes tartalomszolgáltatók
- szépségiparban működő, valamint a testedzési szolgáltatást, beleértve a személyi edzői és masször tevékenységet folytató adózók
Általánosforgalmiadó-kötelezettségek vizsgálata
- általánosforgalmiadó-visszaigénylést tartalmazó bevallások kiutalás előtti ellenőrzése
- áfabevallás, összesítő jelentés/online számla eltéréssel rendelkező, vagy áfabevallást be nem nyújtó adózók
A gazdálkodói tevékenység folytatásával összefüggő ellenőrzések
- az újonnan alakult vállalkozások folyamatos kockázatelemzése és ellenőrzése
- székhelyszolgáltatást nyújtó és a székhelyszolgáltatást igénybe vevő adózók ellenőrzése

- a személyi változással érintett vállalkozások folyamatos kockázatelemzése és ellenőrzése
- megalakulást követő egy éven belül kiugró forgalommal rendelkező adózók, adóminimalizáló adózók ellenőrzése
- a kockázatos adózói múlttal rendelkező, törölt adószámú, elérhetetlen vállalkozások ügyvezetői, tulajdonosai további vállalkozásainak ellenőrzése
- nagyszámú foglalkoztatottat alkalmazók, akik az online számlaadat-szolgáltatás adatai szerint nem bocsátanak ki számlákat és a tőlük befogadott számlákra vonatkozóan kontrolladatok sem állnak rendelkezésre
- a nagy forgalmat alkalmazottak nélkül bonyolítók ellenőrzése, megugró forgalom mellett adóminimalizálók
- a dolgozói létszám nem fedi le a telephelyek számát (pl. az élelmiszer jellegű vegyes kereskedelmi üzlet, az italszolgáltatás, a cukrászda, az éttermi vendéglátás)
- az áfabevallás és az online számla adatok közötti eltéréssel rendelkező adózók, illetve áfabevallást, összesítő jelentést be nem nyújtók folyamatos kockázatelemzése és ellenőrzése
- tendenciózusan nullás bevallást benyújtók, de a kontrolladatok (online számla és/vagy a partneri tételes áfa, online pénztárgép stb.) szerint értékesítők adóellenőrzése
- több éve tagi kölcsönből működő társaságok
Munkaviszonnal, foglalkoztatással összefüggő ellenőrzések
- a foglalkoztatói bejelentések nyomon követése alapján az új foglalkoztatóknál jogkövetési vizsgálatok végzése, a korábbi foglalkoztatóknál a bejelentési kötelezettségek helyzetének felülvizsgálata
- helyszíni ellenőrzések fokozása, feketefoglalkoztatással szembeni fellépés a szabályszerű foglalkoztatás érdekében
- az egyszerűsített foglalkoztatás szabályszerűségének a vizsgálata
- a biztosított bejelentésben szereplő, de a bevételek alapján bevételekben nem szereplő foglalkoztatottak esetében a jogviszony megszűnésével kapcsolatos bejelentési kötelezettség ellenőrzése
Személyijövedelemadó-kötelezettségek vizsgálata
- személyi jövedelemadót érintő, visszaigénylést tartalmazó bevételek kiutalás előtti ellenőrzése
- személyi jövedelemadót érintő adókötelezettségek (pl. osztalék) ellenőrzése
- egyéni vállalkozók adókötelezettségeinek ellenőrzése

Társasági adó és azzal kapcsolatos kötelezettségek vizsgálata
- transzferár-adatszolgáltatás teljesítésének ellenőrzése
- szokásos piaci ármegállapító határozatban foglalt feltételek teljesítésének ellenőrzése
- kapcsolt vállalkozások ellenőrzése
- az Európai Unió és az OECD adóelkerülő magatartásokra vonatkozó irányelveinek figyelembevételével az adózási szempontból nem együttműködő országokkal kapcsolatban álló és onnan nyereséget szerző adózók kockázatelemzésen alapuló ellenőrzése
Jövedéki adóval kapcsolatos kötelezettségek vizsgálata
- jövedékiadó-visszaigénylést tartalmazó bevallások kiutalás előtti ellenőrzése
- a jövedékiadó-köteles tevékenységeket folytató adózók kockázatelemzése és ellenőrzése
- jövedéki kiskereskedelmi egységben, közterületen, piacon, vásáron, jövedéki kiskereskedő üzemanyagtöltő állomása shopjában, dohánytermék értékesítési helyén, a Jöt. vonatkozó előírásai szerinti árueredet és a birtoklás jogszerűségének ellenőrzése, illetve a dohánytermék-kiskereskedő dohánytermékek értékesítési helyén a dohánytermékek nyomon-követhetőségéhez kapcsolódó ellenőrzése
- tagállami együttműködés keretében történő ellenőrzések jövedéki termékek értékesítésének feltárása érdekében
- bérfőzést végző szeszfőzdei adóraktár engedélyesek tevékenységével összefüggő, jövedéki szabályozás szerinti kötelezettségek ellenőrzése;
- sör előállítását végző adóraktár engedélyesek tevékenységével összefüggő, jövedéki szabályozás szerinti kötelezettségek ellenőrzése
III. Tematikus feladatok
Adónem-specifikus témák
- társasági adót érintő adókedvezmények igénybevételének kötelező ellenőrzése (fejlesztési adókedvezmény igénybevételének ellenőrzése, energiahatékonysági célokat szolgáló beruházás, felújítás adókedvezményének ellenőrzése)
- a fejlesztési tartalék lekötésének (2021-2023.) és a 2018-2019. években képzett lekötött tartalék feloldásának ellenőrzése
- az országonkénti jelentések és a határon átnyúló konstrukciók alapján kockázatosnak minősített tranzakciók ellenőrzése
- kapcsolt vállalkozások immateriális javakat érintő tranzakcióinak ellenőrzése
- transzferár adatszolgáltatás adatai alapján kockázatosnak minősített, kapcsolt tranzakciók ellenőrzése

- ugyanazon vállalatcsoport magyarországi leányvállalatainak együttes és összehangolt ellenőrzése kockázati értékelés alapján
- jelentő pénzügyi intézmények jelentendő számlákkal kapcsolatos adatszolgáltatása megfelelőségének jogkövetési vizsgálata
- környezetvédelmi termékdíj-kötelezettséghez kapcsolódó vizsgálatok
- a népegészségügyi termékadó adókötelezettséghez kapcsolódó vizsgálatok
- cégcsoporton belül gyártási tevékenységet végző, veszteséges vagy igen alacsony nyereséget elérő adózók transzferár szempontú ellenőrzése
- kapcsolt vállalkozások közötti hitel- vagy más egyéb pénzügyi ügyletek transzferár szempontú ellenőrzése
Adóalany-specifikus témák
- gyógyszeripari ágazatban működő, kapcsolt vállalatok ellenőrzése (gyártók és disztribútorok)
- a szociális hozzájárulásiadó-kedvezmények ellenőrzése
- gázkereskedelemmel foglalkozók
- napelem-értékesítéssel, szereléssel foglalkozó adózók
- kiva-alanyok ellenőrzése
- ingatlan-, illetve telekértékesítésből származó jövedelmet be nem valló adózók ellenőrzése
- szja rendelkező nyilatkozatok tekintetében a legnagyobb összegű kiutalásban részesülő kedvezményezettek vizsgálata
- kapcsolt autóiipari vállalkozások transzferár szempontú ellenőrzése
IV. Támogató eljárások
- A nem szándékosan tévesztő, alapvetően jogkövető, de hibázó adózók támogatása
- Az évközi jogszabályváltozás miatt indított támogató eljárások